

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.Redacció i Administració
General Barceló, 1.—2.º
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surta cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTOS DE SUSCRIPCION

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol
Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Al-
cover, Plassa del Palau, 2.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuadernac-
cions d'En Francesc Ferrer,
Sta. Eularia, 25.—Llibreria Er-
nest Frau, Brossa.—Llibreria
d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Dietari d'una eixida a França i altres naus.

(Continuació)

Dia 19 d'abril.

Nostra Senyora.—El P. Rousselot.—Funerals de Mr. Brisson.

Avui he volgut dedicar tot lo de
mati a la Seu de París, la magnifica,
la esplèndida basílica ogival de Nostra
Senyora, comensada l'any 1163
pel Bisbe de París, Maurici de Sully, i
acabada devers l'any 1240 sensa ses
capelles, que s'hi afegeiren de l'any
1250 fins devers l'any 1260. Sa seu
situació es de ses millors de París,
devant el Sena, ab una gran plassa
devora, jardins derrera, un jardinet
llarguer a sa banda des riu i un carrer
a s'altra banda. Està orientada casi
com la Seu de Mallorca, girada entre
ponent i mestral; es de cinc naus ab
creuer de brassos curts, sensa cúpula
i es cap de sa creu molt llarc, també
de cinc naus, de cinc trasts i l'espai
absidal de cinc cares. L'altar major,
sensa retaule està an aquest espai i
sa plataforma des presbiteri s'estén a
tot es primer trast; es segon trast
serveix per entrar an es presbiteri i
an el chor, que ocupa ets altres
tres trasts de sa nau central, fins es
creuer. A cada banda de l'altar major
e-hi ha ses estatues de Lluís XIII i
Lluís XIV; es cadirat de chor es des
reneixement, sigle XVII, tot baixos
relleus de sa vida del Bon Jesús i de
la Mare de Deu, llenya vista. Ses
naus desde es creuer fins an es portals
de devant tenen deu trasts: entre ses
cinc naus fan 48 metres d'ample, i
130 metres des portal major fins an es
fondo des *deambulatori*, sa capella
estrema de sa nau forana d'allà dessá
l'altar major, dedicada an el Santissim
Sagratament (sia sempre beneit i
alabat).

Ses naus laterals son molt baixes,
més que ses de Sta. Eularia de Ma-
llorca, i sa nau major ben estreta,
però molt alta. Demunt ses naus late-
rals, de sa meteixa alsada, s'obrin
unes tribunes, que's comuniquen ab
sa nau major per unes grans arcades
tripartides ab tres arcades inscrites
que qualquem demunt columnetes ro-
màniques. Part demunt aquestes ar-
cades s'obrin, a cada banda de cap a
cap de la nau major fins a l'absida,
grans finestrals de vidres blanquin-
sos des portal major fins an es creuer,
i de vidres de colors ab figures de
sants dins tot es creuer i es cap de sa
creu. A cada bras de creuer e-hi ha
un portal (del Claustre i de St. Esteve)
i part demunt s'obri un grandios
finestral, que té tota s'amplaria de sa
nau travessera i tot s'uy de s'arcada,
toi de vidrieres de color, que fan
cara de molt antigues, i comisen per
una taringa de sants de tamany natu-
ral, i llavò vè sa pomposa rosa de
fuyatges maravillosos. Ses capelles

son totes policromades i s'enfront es
tot un finestral ab vidres de colors,
moderns, fora es de sa nau absidal
forana, que alguns semblen antics i
que son sens dupte es més notables.
No hi ha cap retaule; ets altars estan
a un costat, just ab un graó demunt i
un pedestal ab sa figura des sant titu-
lar, sensa cap dosseret. Això resulta
magre, fret, esquefit. Dins aqueixes
capelles e-hi vendrien bé uns retaules
barrocs, que no fossen massa grossos,
i que rompesssen sa monotonia que re-
sulta de tantes d'ogives i superficies
planes.

A s'esquena des cadirat del chor
e-hi ha uns baixos relleus en pedra
policromada, del sigle XIV, de sa
vida del Bon Jesús, que criden molt
l'atenció. Part demunt es cadirat del
chor, a sa banda de s'evangeli, e-hi
ha un orga d'acompanyament, i de-
munt es portal major l'orga gros, de
6.000 trompes, 110 registres i 5 te-
glats.

Sa nau major fins an el chor es tota
plena de cadires ab una tanca a cada
costat entre columna i columna.

Son set es portals d'aqueixa basili-
ca: es dos des creuer, es de la sacris-
tia i un de colateral, an es trast quart
des cap de sa creu, i llavò es tres de
sa fatxada principal.

Nostra Senyora es tan acabada de
defora com de part de dedins, gracies
a sa restauració de mitjàn sigle XIX
que dirigi es famós arquitecte Viollet-
le-duc. Tots es contraforts o rafes,
botarells i arbotants estan escultu-
rats. Es capser (frontó) de ses rafes
acaba ab un *edicle* o capelleta ab
columnetes; de derrera aqueixes ca-
pelletes parteixen uns arbotants que
van a amorrar a sa nau major, part
demunt ets arbotants que hi amorren
de ses rafes de ses naus mitgeres. Ses
fatxades des caps des brassos des
creuer son una meravella d'ogives,
arcatures, feixos de pilars, capsers i
clareboyes. Ses teulades duen un rost
espantós, més de coranta cinc per
cent, i a s'encreuement de s'anguila
o cresta de sa teulada de sa nau ma-
jor i des creuer s'alsa una guya o
fletxa que se'n puja per amunt fins a
96 metres (480 pams).

Pero una de ses coses més admirables
d'aqueix gran monument de
s'art cristian es sa fatxada, de tres
grans compartiments verticals i altres
tres d'horizontals: es verticals late-
rals, coronats pe' ses famoses torres
bogides i brodades i sense piràmide;
es des mitx, aont domina abaix sa
portalada estupenda i sa grandiosa
claraboya, an-e que corresponen a
cada compartiment lateral una gran
arcada que n'inscriudex en gradació
ab un pilar central i una claraboya
part demunt. Part demunt sa
gran claraboya i aquelles arcades des
compartiments laterals corre una

galeria de columnetes ab una arcatura
deliciosa, i part devall sa
claraboya i ses meteixes arcades
corre una faixa de capelletes ab vint
i vuit estatues de Reys d'Israel i de
Judà, que's revolucionaris de l'any
1793 les feren botir es cap perque hi
duyen corona, i no hu porien suportar
de veure'n cap de corona de rey, ni
en figura. Part devall aqueixa zona
d'estatues s'obrin ses tres superbres
portalades ab gradació: sa des centre,
anomenada del *Judici*; sa des costat
de s'epistola, de Sta. Ana; sa de sa
banda de s'Evangel, sa de la Mare
de Deu. Ses portalades laterals son de
cinc arquivoltes; sa central, de sis; i
totes son bells enfilays d'àngels i
sants: sostengudes ses arquivoltes per
unes rebranques que fan dos compар-
timents cada una: fa s'inferior unes
arcatures rebaixades cualcant de-
munt columnetes. Demunt aqueixes
arcatures s'alsen tantes de figures de
sants arrambades a sa paret, en lloc
de columnes, coronades de dosserets
que fan de repeu a ses arquivoltes
qu'hem descriptes. Ses estatues de ses
rebranques de sa portalada central
son es dotze apòstols, i an es pilar que
divideix es forat d'entrada a l'església,
e-hi ha adossada sa figura del Bon
Jesús. A cada portalada hi ha una
llinda, i part demunt, omplint tot s'uy
de s'arquivolta derrera, se desple-
guen tres sostres de baixos relleus,
que representen a ses portalades
laterals passatges de sa vida de Sta.
Ana i de la Mare de Deu i a sa porta-
lada central en primer terme sa re-
surrecció dels morts: part demunt, sa
separació que ets àngels fan des bons
a la dreta i es mals a l'esquerra, i
part demunt de tot el Bon Jesús asse-
gut an es trono suprem jutjant los vius
los morts.

Com era dins Nostra-Senyora s'es-
devengut que hi feyen un funeral,
cos present i tota la familia i amics
des mort. Surten es celebrants ab sos
ministres, Mestre de ceremonies i es-
colanets; comensa l'ofici a l'altar, i
el chor romp ab sos *Kries*. Es cele-
brant no ha esperat qu'acabassen
aquests per dir *dominus vobiscum* ab
s'oració correspondent, sino qu'ha
dita aqueixa petit petit, i ha seguit
dient s'epistola i s'evangeli i tot lo
demés de sa missa (oracions, prefaci,
canon). El chor, acabats es *Kries* ha
romput ab sa *sequencia*, per cert molt
ben cantada, pero accompanya de l'
orga. A mitjàn *sequencia*, es celebrant
es arribat a sa consagració i ha al-
sat Deu, i ha seguit fent sa seu via,
i el chor hala a sa *sequencia*, i no he
sabut qui ha acabat primer: es cele-
brant sa missa o el chor sa *sequen-
cia*, perque he hagut d'entrar a la
sacristia per visitar es *tresor* de joyes
i robes, que n'hi ha de preciosissi-
mes.

La Custodia grossa si qu'es molt
magre comparada ab sa de la Seu de
Mallorca. Mos han mostrats es vestits
que duyen Monsenyor Affre i Mon-
senyor Darboy, com los fusellaren es
revolucionaris, es primer l'any 1848 i
es segón l'any 1871. S'hi veuen encara
es forats de ses bales i ses taques
de sanc. I ¿per qué els-e fusellaren es
revolucionaris? Senzillament perque
eren Arquebisbes de París i exem-
plars vivents de mansuetut cristiana.

Si me'n venien de coses an es cap
recorrent ses naus d'aquesta basílica
incomparable, pensant ab sa partida
immensa de gents i de sants i de
grans personatges que son passats
per devall aquelles voltes, que fa
prop de setcents anys que soplugen
aquel venerant recinte! Natural-
ment he hagut de pensar ab aquella
terrible profanació que hi feren es
revolucionaris dia 11 de novembre de
l'any 1793, que convertiren en *Tem-
ple de sa Raó* aqueixa església de la
Mare de Deu. I ¿com representaren
sa Raó aquells grans criminals? Ab
una mala-fembra, que varen asseure
demunt l'altar major. Una heroina
de bordell! jaixò es es Deu des revo-
lucionaris! Quina representació més
apropiada!

No me'n sabia separar de Nostra
Senyora; pero han tocades les dotze,
i he hagut de tocar el corn cap a s'
hostal a dinar ab En Barnils, que m'
esperava ab bona devoció.

Dinam ab quatre gràpades, i ja
a veure el P. Rousselot! ¿Qui es el
P. Rousselot? Un capellà qu'honra la
Església Catòlica: es es primer fone-
tista del mon, això es, estudia sa pro-
ducció i articulació des sons que com-
ponen ses paraules. Ha inventades
una partida de màquines per repro-
duir i determinar sa constitució inti-
ma de cada so i ha obrada tota una
revolució dins sa ciència des llen-
guatge. Té una càtedra a s'Institut
Catòlic (estudis Superiors lliures) i an
es Col·legi de França. Acudeixen a
sentir ses llisons seues deixebles de
tot lo mon... Som anats a veure'l ab
En Barnils, i mos ha feta una rebuda
paternal, plena de mel. Té una xi-
xantena d'anys; es una figura vene-
randa, amabilissima. Hem parlat de
s'Obra des Diccionari; m'ha convidat
per assistir an ses seues càtedres i an
es seu Laboratori de Fonètica Espe-
rimental, aont anirà un dia aposte
per mi.

Sortim de ca'l P. Rousselot, i ja
li hem acopat cap a ca-Monsenyor
l'Arquebisbe-Cardenal de París, qui
està an es carrer de Borgonya, devo-
ra's Congrés des diputats, a una casa
llogada, perque es Governants fran-
cesos quant separaren s'Estat de l'E-
sglésia, s'aturaren per ells totes ses
esglésies, palau bisbal i rectories, i
a Monsenyor li robaren com an ets

altres, es seu palau, demunt el qual s'Estat no hi tenia cap seu, i molt manco s'Estat ateu i masònic d'avuy.

Fero s'es estrevengut que an aquella hora meteixa hi havia es funerals civils des célebre Brisson, President des Congrés des Diputats, un des principals responsables de sa persecució que sufriix avuy l'Esglesia a França. Tot allò era ple de gent, i hem haguts de voltar una partida de carrers per porer arribar a ca-Monsenyor l'Arquebisbe.

I gamb-e que consistien aqueys funerals? Ah! ab un enfilay de discursos! ¡Pobre Brisson! ¿De que li haurán servit a l'altre mon aqueys roys de paraules buydes i estúpides? ¿No es ver que li haurán servit tan poc com un pegat a un bane? Pobre Brisson! Es segur qu'ara ja no veu ses coses així com les veia an aquest mon!

¡Quin feix tan gros no ha d'esser presentarse devant es Tribunal de Deu ab sa responsabilitat d'una persecució de l'Esglesia tan grossa i tan feresta com es sa que oprimeix l'Esglesia de França.

Pensant ab això mos ne som anats a prendre redós an es nostro hostal per reposar una mica de tots es truys i trafees d'avuy i prepararmos pe'sa campanya que demà mos espera.

I prou per avuy.

Dia 20 d'abril.

Una llissó del P. Rousselot a l'Institut Catòlic.

L'Institut Catòlic de Paris es una especie d'Universitat que's catòlics francesos fundaren l'any 1875 per contrarrestar s'ensenyança irreligiosa que ja llavo se donava a casi totes les Universitats de França. Aquest *Institut o Estudis Superioris* abraçsa els diferents rams de sa ciència teològica; ve a esser com una *Facultat de Teologia*. E-hi ha una bona partida de càtedres, i hi espliquen un foret de professors, que son de lo bo i millor de tota la França catòlica. Un d'aqueys professors es el P. Rousselot, es famós fundador de la *Fonètica Experimental*, de que vos parlava s'altre dia que'l vaxi anar a veure ab En Barnils. Es professor de l'*Institut i Director des Laboratori de Fonètica Experimental* del *Col·legi de França*.

Si'l P. Rousselot no fos capellà, feria molts d'anys que seria *Professor de Fonètica de l'Escola d'Alts-Estudis*, agregada a la Sorbona, aont e-hi ha aqueixa càtedra sensa proveir per que tothom està convençut qu'el Pare Rousselot es s'única que la pot ocupar; pero justament es un capellà; i ¿qué diria sa masoneria, que fa tants d'anys comanda la França, si hi hagués cap Ministre que s'atansàs a anomenar un capellà per un càrec tan important? No n'hi ha hagut cap de Ministre que s'hi sia atrevit per por de sa por. ¿No es ver qu'això fa oy i fastic i gitera? Això son son es Gòverns de França, fa molts d'anys: uns esclaus de sa Masoneria, un enfilay d'injusticies i d'atentats contra la Religió i l'Esglesia. Es Govern francès per sectarisme per odi a l'Esglesia no ha volgut fer aquest acte de justicia de anomenar el P. Rousselot per la càtedra de fonètica de l'*Escola d'Alts Estudis*; en canvi l'Uni-

versitat de Berlin, protestant, l'ha convidat per anarhi a ensenyar, ofertes que per patriotisme no ha acceptades. No'ls-e guanya negú an es capellans francesos a estimar la França; i la França i es Gòverns francesos les ho paguen així.—Idò bé, el P. Rousselot dona un curs de fonètica es dissaptes a l'*Institut Catòlic*, aont no falta may En Barnils; ab ell hi som anat. Sa càtedra es una sala modesta ab una taula p'escrivir i una gran píssarra devora i llavò dues taules llargues enrevolades de cadires p'escrivir. M'ha feta gracia sa repleguedissa de gent que hi havia: un professor de Bohemia, una senyoreta anglesa, senyores i monges franceses, una partida de jovensans que no he aclarit d'on surten, En Barnils, català de Centelles i jo català de Manacor. Es vengut el P. Rousselot, l'hem saludat tots ab gran afecte, ha deixat es seu capell demunt sa taula, i ja es estat partit a explicar de dret, girat a noltros ab veu dolsa, ratjant benevolència. No crida ni brassetja com Mr. Gilliéron; tot lo més estén es brassos i sa cala un poc cap a noltros. Esplica es dembla, sa constitució intima des sons vocals i consonants i ses trenques essencials que hi ha d'uns a altres. Sempre té es guix ab sa mà, i tot quant diu, e-hu fa tangible trassant retxes i més retxes demunt sa píssarra. Brolla sa ciència per aquella boca seu, que tot e-hu il·lumina, tot e-hu aclareix de llum meridiana. No'm creya que fés un quart que parlava, i ha resultat que feya més d'una hora, i aquell insigne Professor ha posat punt a sa seu llissó, anunciantmos es tema de dissapte qui vé. Si Deu ho vol i som viu no hi faré falta. S'entrem ab En Barnils vessantmos es cor d'entusiasme, i no parlem d'altre cosa tot es temps des dinar. El P. Rousselot com tots es grans professors posseeix aquell secret de ferse admirar i estimar des seus deixebles fins an es derrer clavier; es deixebles no sols veuen ab ell es mestre, s'oracle de ciència, sino que l'estimen i el veneren com un amic coral, com un pare d'aquells més pares.

Dia 21

El Pare Gilliéron.—S'Arc de l'Estrella.—Sa torre Eiffel.

Mr. Gilliéron, com sabeu, no es cap capellà ni cap frare, sino un segle, professor de s'*Escola d'Alts Estudis* i fundador de sa *Geografia Llingüística*, gran amic i company del P. Rousselot i que, com aquest, se sap fer estimar i venerar fora mida des seus deixebles, s'entén, des deixebles aprofitats, d'ets estudiants qu'estudien. Aqueys, més que com a mestre, l'estimen i el veneren com un pare. Per això m'ha feta molta de gràcia qu'En Barnils sempre li diga: el Pare Gilliéron, perque vertaderament es el pare de la *Geografia Llingüística* ab s'obra monumental de l'*Atlas Linguistique de la France*, devers 15 toms *in folio* major, que immortalisarà es seu nou. Es un homo de lo més célebre: té 58 anys; me deu guanyar a mi de prop d'un pam, i tirarà més en gruixat que en prim; es viudo sensa infants; està ab un criat, de

de Suissa, com ell, que l'entén molt, i ells dos tots sols s'arreglen. Va vendre tots es llibres que tenia per comprar ceps americans, i plantà una vinya a un tros de terra seu a Suissa, qu'ell i es seu criat cuiden es temps de punt. Ara té encara es seu criat a sa vinya, i ell està tot sol i ell meteix se guina i adesa la casa.—Mos havia convidats an En Barnils i a mi a dinar avuy.—Un poc abans de les deu mos hi espitxam ab el *metropolità*, una xerxa de tranyies elèctries que van per devall terra, per dins uns corredors immensos, d'una mala fi de quilòmetres. E-hi ha una trentena d'estacions, aont devallen per escalinades: es trens sons uns enfilays de dotze o tretze wagons; passa un tren cada tres minuts; tot il·luminat elèctricament, tot netissim, blanc; es wagons, grans; es banys, encoixinats; es departaments amplissims. Se'n van aqueys trens a tota màquina; per tot e-hi ha doble-via. ¡Quina cosa més fantàstica!—En Gilliéron està a un arraval de París *Levallois Perret*. Som anats per devall terra prop de tres quarts; i hem hagut de mudar de tren devers tres vegades. Aqueys trens soterranis a lo millor un va per devall s'altre, i de vegades llavò en va un altre per devall es de més avall. Es una cosa d'esglay. Travesen a cinc bandes per devall es riu Sena. ¡Ay idò!—A la fi hem sortit a flor de terra a s'estació de *Champ-Perret* devers les onze. Allà devora està En Gilliéron, a un quint pis. E-hi puja, i el trobam fent feyna a l'*Atlas Lingüistic de Córcega* qu'ara està engarbullant. Ens ha rebut com si fossem estats amics corals de tota la vida; mos ha demanat com teníem es *Diccionari de la llengua catalana*; li hem dit lo que tenim replegat i lo que hem pensat de fer, i mos ho ha alabat ferm i fins mos ha donats una partida de conseys de primera. Com prou hem hagut conversat, mos ha dit que tenia fam, i qu'era cosa d'anar a dinar. Mos n'ha menats a un hostal d'allà devora, i mos ha donat un dinar d'allà de primera bona. S'hostaler era un senyor d'una cinquanta d'anys, grasset, ab un cap ben viu, ab un casquet negre, una espècie de bonet sensa puntes. Mos ha salutat ben atent i ha conversat una estona ab noltros; li hem alabats ets aguiaus que es fadrins seus mos servien, i l'homo tot xerevol-lo. Fuya lo meteix ab s'altra gent que hi dinava. Es sa costum d'ets hostalers alemanyans, que vel·len sempre es servici, i saluden tots es qui hi menjen.

Tot es temps des dinar hem parlat de filologia, perque es un gust sentir el Pare Gilliéron esmenussar ses coses que li demanen demunt es ram des llenguatge. En Barnils li proposava qu' escrigués una *Introducció* (un llibre) a la *geografia Llingüística* qu'ell, com negú, posseix, i ha acabat per escusarse dient qu'ell no'n sap d'escriure.

Sa seu obra de 15 toms *in folio* tot son mapes, cada un dedicat a una paraula, recullida dins devers 600 pobles de França. Aqueixa humilitat seuva es sublim. Es un infant ab un pou de ciència, ben fondo, dins l'ànima. ¡Quin homo, Deu meu!

S'os fet hora de tocar el corn; mos ha acompanyats s'estació de *Champ-Perret*; mos tornam afilar dins es *Metropole*, aquell tren de devall terra; i ide d'allà com a llampons! per dins aquells corredors. Hem hagut de mudar de tren; i ses raons son estades a pujar an es que mos servia per anar a *S'arc de triomf de l'Estrella*. Es primer tren qu'es passat, venia, no ple, sino a caramull. N'hem esperat un altre; i es vengut tan ple com s'altre; v'és es tercer y lo meteix. Aquí hem tenguda sort de porermoshis afilar. Tots estàvem drets, casi tan pitjats com arengades. Parteix es tren com un llamp. Allò pareixia un somit. A ses estacions que trobavem, en devallava qualcú; a la fi som devallats noltros, i creyme qu'he fet un alè bellare. Pujam a flor de terra, i mos trobam devant es famós *arc de l'Estrella* an es cap de ponent de s'emboçada (*Avenue des Camps Eliseus*), una plassa immensa ab una corona de grans carrers que hi desemboquen; tot es un diluvi de gent de tranyies, de cotxos, d'automòvils de bicicletes, de berlines, de passa-volants. Ventura que hi ha unes aceres molt amples pe'sa gent. Per travessar es passos des carruatges e-hi ha que mirar bé a devant, a derrera, a dreta i a esquerra per no colar la vida baix de ses rodes d'un automòbil o baix de ses potes d'un cavall.—A's mitx s'alsa es célebre *arc de triomf* que començà Napoleón I en memòria de ses seues campanyes de 1805 i 1806 i l'acabà el rey En Lluís Felip l'any 1836. Es d'estil grec-romà: es llum de s'arc té 15 metres de diàmetre (75 pams d'ample) i 29 metres d'alt (145 pams). Ab ses rebranques, voltes i corona, tot s'edifici, té 50 metres (250 pams) d'altura, 45 metres d'amplaria i 22 de gruixa: està tot endiumenat d'escultures i de figures colossals i grandiosos baixos-relleus representant ses principals batalles que guanyà Napoleón I, que foren tantes i tan grosses.

Mos espitxam ab En Barnils cap a sa torre *Eiffel*, que la veym guaytar part demunt ses cases, gens baixes, dins es mitx-jorn. Hem de caminar prop d'un quart, i passar es riu. A la fi hi arribam. ¡Vaja quina re-de-re-torrassa! Es tota de ferro; la començaren l'any 1887 i l'acabaren l'any 1889; s'alsa entre es grandiós palau *Trocadero* (musen etnogràfic i altres erbes) i es *Camp de Mars*, plassa immensa ab elapes geomètriques de verdor i a s'altre cap s'edifici fora mida de s'*Escola Militar*. S'alsa sa torre dalt quatre baluarts de pedra de 26 metres quadrats cada un, afilats a sa banda des riu setanta pams dins sa terra per evitar tota resseguda, i a s'altra banda 45 pams. Aqueys quatre baluarts formen ets angles d'un quadrat de 129 metres per costat. Dalt aqueys quatre baluarts pitgen ses quatre cames de sa torre, que pugen ab bescunsa, i s'apleguen a una alsa de 58 metres, formant es primer replà, qu'es una plassa gran de 65 metres per costat ab una partida de botigues i cerveceries i un teatre. Segueixen per amunt ses quatre cames, casi a plom, fins a una alsada de 116 metres. Aquí torna fer una plataforma, part demunt segueixen ben a plom ses qua-

tre eames o pilars fins a una alsada de 300 metres, 1500 pams; el doble de s'alsada més grossa qu'han alcansada els altres edificis fets de sa mà de s'homo. Pugen ab ascensor fins a 275 metres. Allà dalt e-hi ha una sala rodada de vidres, quadrada, de 16 metres per costat; e-hi caben 800 persones. Per una escaleta pugen una vintena de pams més amunt, a una balconada de 25 pams de diametre, per pover estendre la vista. Més amunt s'alsa una llenterna ab una farola elèctrica que's deixa veure, encesa, a 70 kilòmetres (una distància com de Ciutat a Artà). D'allà dalt se veu tot Paris a vista d'aucell. A sa banda de ponent veuen fora vila; p'ets altres vents no veuen més que cases i cases i alguna veta de terra a s'entrelluu de tot. D'ets edificis casi no's veuen més que ses teulades; sa gent que tres ca fent estols p'en-terra semblen taquetes negres que's balluguen, com a formigues. Si de 280 metres amunt ets homos més grans se veuen tan petits qu'han d'esser vists del cel? ¡Si!ls hi ha de veure petits el Bon Jesús! Mos ven així com som, com a cuquets que

bategam terra terra.—May havia experimentada tan forta i espatarrant sa sensació de s'altura. Recor s'impressió que vax sentir demunt es campanars de la Seu de Colonia (145 metres) i demunt es d'Ulm (160 metres). Aquí estam a 280 metres. Es ferest de tot! Aquí's sent tota s'altura perque no hi ha costats alts ni repeus; un veu rònega tota sa fondaria d'en-terra, tota s'alsada de sa cucuya qu'un ocupa. I ¿com es feta aqueixa torre? Tota de barres de ferro-t fent creu en tots sentits, tot reblat. Sembla una gabia.

Crec que, si no hi pujassen ab ascensor, casi negú arribaria a's cap demunt; s'esglay capturaria casi tothom. Només deixen devallar i pujar per ses escales que hi ha des segon replà en avall.—Ab En Barnils e-hi som devallats, fondament impressionats; i hem pres es taximetres que mos ha tornats a s'hostal, d'ont erem ben lluny.—Hem sopat per lo que pogués esser, i ja jeure falta gent! Bona nit! bona nit, que Deu mos do. Amén.

ANTONI M. ALCOVER, pre.

DE TOTES ERBES

A s'«Obrer Balear» maia ànima

Se veu que hu es aqueix paperot una maia ànima. Està posseit d'una rabia internal contra l'Església Catòlica; i, com veu que cada dissapte LA AURORA li ablaneix ses costelles en tot lo que escriu contra sa Relligió, se venja d'això, no contestant a res de lo que li deym, perque ses seues forces no hi arriben, si no enflocant infamies i més infamies contra es Clero, contra sa Relligió. Per això agafa un llibrot canalla qualsevol, i d'allà treu tot lo que puga ferir es sentiments catòlics. I ¿que li importa an es paperot socialistes si tot allò que diu, son un enfilat de mentides i calumnies? Una prova de tot això la mos dona s'articletxo que posá fa quinze dies i que dissapte passat no mos va lleure capxifollar, aont diu qu'aquella senyorota Marozia, de qui parlavem fa quinze dies, va anomenar papes Lleó VI i Esteua VII, i que també va fer papa Juan IX, sif seu.—Ab tot això no hi ha cap paraula vera. Consta qu'aquella Marozia va neixer vers l'any 900. Ara bé Lleó VI i Esteua VII i Juan IX ocuparen es Soli Pontificis abans de l'any 900. De manera que, segons es paperot socialista, aquesta Marozia tenia un sif i feya tres papes abans de néixer. ¿S'es vista carronyeria més estàpida que sa des paperot socialista? —Després d'haver entaferrades tals barbaridats, se posa a dirne sobre Juan XII, suposantlo s'homo més porc que se sia vist may. Casi tot quant en diu es mentida; i si no, que mos citi un sol autor d'aquell temps que don fe d'aquellos cosotes que atribueix a Juan XII. Vaja! que treiga es paperot socialista sa seu sabiduria històrica! que mos citi un sol autor contemporani de Juan XII aont consti qu'aquest feya ses coses que li atribueix es paperot socialista; pero ha de citar ses mateixes paraules de tal autor. Que fassa això i llavò discutirem tot lo que vulga de tal Juan XII. I ¿que s'ha figurat es paperot socialista? O no sap que, si tal Juan XII va fer res que no fos conforme a sa lleü de Deu noltros seriem es primers en condemnarle? No, may es catòlics hem cregut ni ensenyat que's papes sien impecables. Lo que deym i sostinem, es que son infalibles, que no's peron errar quan ensenyen an es feels lo que es sa doctrina de Cristo. ¿Sap es paperot socialista que Juan XII ensenyava contra sa doctrina de Cristo? ¿Que no es capaç de citar cap cas de que

Juan XII com a Doctor de l'Església Universal ensenyava res contra sa vertadera doctrina revelada? Si ell deixá ab sa seu vida privada d'observar cap manament de la lleü de Deu, es seu conte degué haver de donar a Deu s' hora de sa seu mort. Lo qu'es cert que ni ell ni cap altre papa han ensenyat may, com a doctors de l'Església Universal, res que no sia conforme a sa vertadera doctrina de Cristo. —E-hu veu es paperot socialista com no mos ha arronyats ni enllomats ab so seu articletxo de dia 20 d'abril, com sens dupte ell se figurava arrenyonarmos i enllomarmos?

En Tinyoset

(segueix)

Aquell cavall se'n anava com la baixa en Tinyoset demunt, i cada instant li deya:

—Gire't derrera vejam sa Madona si mos encalsal

En Tinyoset no gosava girarshi per por de no caure, perque no hi estava gens seguir demunt aquell cavall ab sa via grossa que feya.

Com prou es cavall li va haver dit que's girás derrera per veure si sa Madona els encalsava, a la fi s'hi gira, i jo quin esglay que se'n dugué! Prou que's encalsava aquell dianxa de Madona. I may dirieu quina colcadura duya! Idó aquell porc que tenia ab so cavall i ab so corp dins sa cambra que feya tretze. Sí, colcava demunt aquell animal, que no pareixia es meteix: se'n anava com es vent, i li guanyava de molt an es cavall a córrer.

—Ell es ver que mos encalsal diu En Tinyoset an es cavall.

—I ¿que cuica demunt es porc? diu es cavall.

—Si-fa, diu En Tinyoset.

—Idó ja estam perduts si no 's-e tires aquelles plomes que't doná es corp, una derrera s'altra fins que los hages capturats.

—Quina ploma 's-e tir primer? diu En Tinyoset.

—Tiralos sa verda, respòn es cavall, i digues: Val Deu i corp! iplometa, fé lo que saps fer!

En Tinyoset tira per derrera sa ploma verda, dient: Val Deu i corp! iplometa, fé lo que saps fer!

I heu de creure i pensar i pensar i creure que, encara aquella ploma verda no va haver tocat en terra, com brollà allà meteix un gradiós pinar, tan espés i tan espés que ses soques

s'hi tocaven casi, i es brancam tot se tenia. Ventura qu'En Tinyoset i es cavall romangueren fora de tal empapusat de pinar, i pogueren fer sa seu via. Qui s'hi trobá apurada de tot fou sa Madona ab so porc per dins aquell socam y brancam de pins i pins. Ell no s'pòrén fer envant ni enrera ni prendre p' es costats i romangueren com a sembrats dins aquell atepit de pinar. Varen haver de mester tot un dia per sortirne. Reposaren una estona, i ja tornen esser partits encalsa qui encalsa En Tinyoset i es cavall, que no s'eren aturats de córrer a les totes i ja eren ben lluny.

—Gire't derrera, vejam si mos tornen encalsar sa Madona i es porc! deya des-i-ara es cavall an En Tinyoset.

En Tinyoset se girava, i tot d'una naturalment no 'ls-e veja lluir en lloc ni sa Madona ni es porc perque encara se trobaven empastanegats dins es pinar; pero es segón dia, com es cavall li va haver dit i redit que's girás derrera per veure si veja fressa de res, i En Tinyoset s'hi gira, i ja hu crec que 'ls-e colombrá, Madona i porc, qui se'n venien com es vent, i ja 'ls eren demunt.

—Ell ja mos tornen encalsar, i demunt que mos son! s'esclama En Tinyoset.

—Ja m'ho esperava! diu es cavall. No res, tiralo sa ploma vermeya, i dirás Val Deu i corp! iplometa, fé lo que saps fer!

Prou que va creure En Tinyoset! Tira per derrera sa ploma vermeya, i heu de creure i pensar i pensar i creure que a l'acte brollà allà meteix un camp de braces. Val Deu que's cavall d'En Tinyoset ab sa via grossa que feya va romandre fora d'aquell camp, i pogué seguir de d'allà, carrera uberta, tant com en poria treure. Es rots varen es-er pe'sa Madona i es porc! Allà haurieu vist aquell animal fer bots i més bots, perque aquells potons seus no n'eran gens afectats de braces, com bé hi poreu creure. Pero lo ferest era que no poria posar es potons en lloc que no hi hagués una braça. A forsa de forces així meteix arribaren a sortirne d'aquell camp, però varen haver d'estar tres dies aturats perque es pobre porc tenia s'quatres potons tots plens de cremayonades.

Mentre tan En Tinyoset ab so cavall no s'aturava de ferse enllà i sempre imés enllà. L'home ja's pensava esser escàpol de sa Madona i des porc; pero es cavall no s'aturava de dirli:

—Es massa prest per donarmos per escàpols. Tu no la coneys a sa Madona ni es porc! Ja hu veurás!

En Tinyoset, veyst que en tres dies no s'eren deixats veure sa Madona ni es porc, no s'aturava de dir:

—Vaja! jaquesta vegada en serem escàpols de tot!

Pero es dia que feya quatre, que's cavall li va dir que's girás derrera a veure si veuria fressa de res i ell s'hi gira, romangué ab sos cabeys drets perque colombrá es dimoni de Madona que se'n venia demunt es porc com es vent d'afuada, i ja 'ls era demunt.

—Sobre tot, diu ell, ell ja mos tornen esser demunt aqueys dimonis!

—No t'ho deya jo? diu es cavall. Res, tiralo sa ploma blava, i dirás Val Deu i corp! iplometa, fé lo que saps fer!

Ja hu crec qu'En Tinyoset els-ho tirà a sa ploma blava i ben aviat.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que a l'acte brollà un gradiós bras de mar. Les va venir tant just tan just an En Tinyoset i an es cavall no romandrehi dins aquell bras de mar... Se pogueren enfilar pe ses penyes i mirar la feta de sa Madona i es porc que's bras de mar los s'engolí, i no 's-e veren pus.

—No res, diu es cavall, pose't demunt mi, caminarem set dies. Si dins aquests set dies no mos tornen comparreix Madona ni porc, llavò serem escàpols.

En Tinyoset se posa demunt es cavall, i es cavall ide d'allà correns a tota màquina. Passen es set dies, no veuen blanca ni negra sa Madona ni's porc que's encalsassen, i es cavall diu:

—Ara estam salvats per aqueix vent, gracies a Deu! Ja veus si t'he fet un bon

favor! Crec que hu deus veure qu'es gros es favor!

—Massa que hu vetx! s'esclama En Tinyoset. De manera que no sé com el t'he de pagar. ¡Demane'm qualsevo cosa, maledictament sia tayar me un bras o una camal! De sa meva vida n'hi ha lo manco mitja per tu!

—Bono, diu es cavall. Jo no t'demanaré tant, ni d'un bon tros! Es favor que t'demán, i no l'mas de negar, es que m'has de tayar sa coa ara meteix! ¡La m'has de tayar ben ran ben ran!

—Això no pot esser! s'esclama En Tinyoset. ¡I quina planta faries sense coa?

—No hu vulgues sebre! diu es cavall. ¡No m'has donada paraula de que qualsevol favor que t'demanás que 'm poguesses fer, el me faries?

—Si qu'es ver que t'he donada tal paraula! diu En Tinyoset.

—Idò la m'has d'accendir ara meteix o no éts homol diu es cavall. I mira: la t'has d'estojar an aqueixa coa meua, i per res del mon no la deixis mai! En veure't apurat, treule't, i digali: Val Deu i cavall! jcoeta, fé lo que saps fer! Ab sa coa ben estojada, te'n aniràs sempre cap alevant cap alevant; trobarás un riu, t'hi rentarás es cap, freganthi ab aquesta coa meua ben fort ben forti, i sa tinya que hi tens s'abillorà a l'acte, i llavò poràs tirar aqueixa bufeta de bou que dus, i te poràs representar aont-se-vuya, devant et Rey.

Com En Tinyoset sent tot aquell sementer, se treu un trinxetó que duya, i zas! taya sa coa an es cavall.

I heu de creure i pensar i pensar i creure qu'aquell cavall tot d'una va descomparéixer com s'âma de Robert.

I ¿que fa En Tinyoset? S'estoja ben estojada aquella coa, i ja li ha estret de d'allà cap alevant cap alevant. Des cap de set dies de caminar, troba un riu, s'hi renta es cap ben rentat, pegants'hi unes fregades ben fortes ben fortes ab aquella coa des cavall, i cop en sec tota sa tinya que tenia pera la closca des cap se va esser abolida, i li sorti en uns cabeys rossos com un pa d'or.

Bé poreu pensar si aquell al-lot e-hi va romandre content i xerevel-lo! No hi cabia de gotx i de gaubansa. Tirà set hores lluny sa bufeta de bou que feya tant de temps que duya p' es cap, i se posà a fer bots i crits d'alegría, que semblava qu'era tornat botx.

Pensa qui pensa qu'era lo que més li convenia fer, a la fi diu:

—Lo millor es que me'n vaja a ca'l Rey a veure si'm volen per criat; i allà sempre seria fàcil trobar qualque ventura i ferme homo!

Dit i fet, se posa ses cames an es coll, i cap a ca'l Rey falta gent!

Arriba a ca'l Rey, troba una partida de criats que prènien la fresca a sa carrera; els escomet i els-e diu:

—No m'dirieu, bona gent, si 'l Señor Rey hauria mester cap criat?

—Le hi porem anar a demanar, diu un d'aquells.

—Mercè m'serieu! diu En Tinyoset: Aquell criat se'n entra a parlar ab el Rey, i al punt torna, i diu:

—El Sr. Rey ha dit que, si vols fer de jardiner a ses ordes des jardiner major, pots quedar.

—Feta està sa barrina! diu En Tinyoset.

Ja va romandre a l'acte a ca'l Rey, i se posà a ses ordes des jardiner major.

(Seguirà)

JORDI DES RECO

Jara escoltan

EN VERA-VEU

S.

Ses Escoles Cristianes a s'Esposició de trebays escolars de Barcelona.

Això pot anar pes carronyes de s'Obra Balear qui tant xeren de sa ensenyansa religiosa i sempre pretenen de eames primes.

Es Germans de sa Doctrina Cristiana, qui tenen establerts a Barcelona nou col·legis importantissims, sa setmana passada, ocupaven a s'Esposició de trebays escolars i mate-

rial d'ensenyansa, uberta an el Palau de Belles Arts, tres grans sales, plenes de bons trebays que donen bella prova de l'escel·lència des seu mètode d'ensenyansa.

Sa prensa de Barcelona ha dit, am tal motiu, qu'es frys d'aquell gran pedagog qui's deya Juan Bautista de La Salle han sabut posar es seus col·legis a l'altura des més perfeccionats i han demostrat be el seu ferm esperit d'educació. Cada trebay de l'Esposició es una preciositat, tant p'és mèrit intrísec, com per sa bella forma. Tots es trebays pertanyen an aquestes classes d'ensenyansa: a) ensenyansa primaria (tres cursos); b) comercial (igual a sa de s'Escola Superior de Comers de Barcelona); c) industrial (p'ets enginyers, segons es programa de s'Escola d'Industries de Terrassa); d) tècnica-comercial e industrial (segons programes esclusius); i e) agricola (representada per sa Granja-Escola de Fortianell de Girona).

Repetim qu'ets elogis pels simpàtics Germans eren generals i sincers. Que hu sàpien, idò, es nostros anticlericals, sobre tot es bandües de s'Obrero Balear, qui no fan més que desjectar lo que no coneixen; que sàpien que quisvuya entrava a veure ses sales d'Esposició de ses Escoles no n'hi cabien en boca ses alabances I, lo qu'ee més gros: sapigauho, criticadors sense coneixement: ses escoles laiques, al revés de ses Escoles Cristianes, no han donat senyres de vida en aquesta Esposició, ni poques ni moltes. Com es això? Com es que no han tret es nas? Deu esser que los bastá i sobrà sa Setmana trágica de 1909, quant En Ferrer i Guardia, capitá de lladres, incendiari i assassins, feia de mestre-corruptor de ses intel·ligències i des cors, per mostrar del tot sa filassa en materia de pedagogia; i ara no's deuen voler presentar.

Qui va envant, idò, en questió d'ensenyansa, escrigudors de s'Obrero, no sou voltros ni sa vostra nissaga; son es Germans de sa Doctrina Cristiana.

Empero una altra cosa hi ha que dir: i es qu'es Germans de sa D. C. fan escola gratuita, a casi tots es col·legis, per aquells nins que no tenen medis, pes frys de sa classe trebaya-dora. De 9 escoles que tenen ubertes a Barcelona, en tenen 6 que son gratuites, que no costa res s'ensenyansa. A Palma tots es dies de sa setmana, matí i cap-vespre, e-hi ha dos Germans qui ensenyen a 70 alumnes: i no son més perque no hi caben. I a Sóller se donen ses meteixes classes que a Palma i ets atlots passen de 100.

Idò, qu'qué se pensen ets europeus de s'Obrero Balear? Veyam! Ja l'exerciran a s'ensenyansa i a sa caritat tot amb u, com aqueys religiosos! Ja armonisaran ses dues coses, ja serán may capassos ells de cumplir semblant missió i tan perfectament! Ja mos presentaran deu mestres des seus que valguin lo que valen cinc des nostros! De miserables! Se pensen que tohom es més curt i més gallina ban-yada que es seus mestres, qui no han mester titol, com En Juan Monserrat de Lluchmajor, verbigracia.

A veure, digau, socialistes europeus: ¿de quins mestres vostros o de quina ensenyansa vostra s'ha dit lo que deya un dia Mr. Duruy, Ministre d'Instrucció Pública de França, això es: que a monsenyor La Salle, França li deu s'establiment i vulgarisació de s'ensenyansa secundaria especial e moderna; i que si s'Estat hagués estesa s'ensenyansa des seu Col·legi de Sant Yon per tota la França, s'hauria anticipada un sigle s'organisació de ses escoles i de s'ensenyansa secundaria!

Veyam, ¿de qui de voltros s'ha parlat tan be?

Vida socialist

(Encara estam amb aquestes)

Ets socialistes d'Espanya, per imposició de s'orga des seu partit diuen que demanaren an es Govern dimecres passat qu'aixecás sa suspensió de Sociedats, i Centros Obrers Socialistes.

Pero ¡bonol! ¿com estam de dobbés fets? Fa més de sis mesos que es Jutjat va disoldre moltes de ses vostres societats únicament perque no estaven constituides conforme mana sa lley, i encara no heu arreglat es papers, encara no heu cumplit lo poc, lo massa poc que demana sa nostra llei d'Associacions? De bergments! No, lo qu'avia d'haver fet es Jutjat es tancarvos per un *internum* aquestes Societats sobre tot aquestes qui s'entenen directament am sa maleïda Confederació General des Trebays i am sa Masonería francesa! No mereixeu altre cosa. Si sou una amenassa per sa societat, sou un perill, sou una bomba amagada; si personificau sa revolució; si no voleu que vos amillorin ses condicions de la vida precisament per porer dir que teniu nomant per realisar sa *Revolució Social*; si voltros sou anarquistes de cap a peus, dit això sense exageració...

Pero que! i deys, escriguedoretxos del Obrero Balear, que vos han disoltes Societats? Ca! i com se pot disoldre una Societat que no existeix, una Societat que legalment ningú la pot regoneixer?

De noninguns! I pensau qu'am ses vostres xeremiades e-hi ha ningú que vos escolti? Pst! Ell s'Institut, d'ensà que voltros en sortireu amb aquella actitud cómica, va de lo millor i està prou bo de salut, sense voltros. Com si tal cosa! que li importa an el mon un socialista?

Sa peregrinació a Roma

Encara estan fresques, i les recordam sempre am molta fruició, ses impressions, fortes i imborrables totes, que varem rebre a Roma es qui hi anarem am sa peregrinació passada. Tots, qui més qui manco, quedarem am ganes de tornarhi i veure el Papa, sa figura amabilissima i més de mitx celestial des Vicari de Cristo a la terra. Qui no la recorda a sa audiencia del Papa, qu'el cor no se li torni blan i no s'umpli de bons entusiasmes?

Ara, as cap de dos anys justs, sa Comissió de sa Peregrinació convida a tots es catòlics mallorquins an aquela altra romeria. Els atractius que te s'actual Peregrinació son: 1) fer es meteix homenatge de filial piedat envers del Papa que enguany li fan casi totes ses diòcessis del mon; 2) visitar ses Catacumbes i s'infinitat de monuments que recorden sa vida, sempre triomfant de l'Esglesia a través des sigles, de ses dinasties i des pobles; 3) assistir a ses grans festes Constantianes, que serán es XVIth Centenari de sa lluita o victoria des Cristianisme demunt es Paganisme perseguidor; 4) esser a ses festes de Sant Pere i Sant Pau; i 5) consolar el Papa am motiu d'ets ultratges provocatius a Ell dirigits per sa Masoneria, encarnada en ses festes qu'entany commemoraven a Italia, i sobre tot a Roma, sa Unitat Italiana, això es, es robo de ets Estats Pontificis i sa presó del Papa dins el Vaticà.

Es vapor que si Deu hu vol, durá es peregrins a Roma será es Miramar. Sortirà de Palma es cap-vespre de dia 23 de Juny i anirà cap dret a Civita-Vechia. A Roma es peregrins hi serán fijs s'horabaixa de dia 2 de Juriol, que partirán, i es matí de dia 4 tornarán estar en terra de Mallorca.

Fins dia 15 de Juny serán admeses ses inscripcions. S'import des passatge s'ha de pagar: sa primera mitat amb inscriurese, i s'altra mitat desde dia 20 de Matx fins dia 15 de Juny.

Es preus son:

En 1.ª classe pts 345 pagat vapor ca-En 2.ª classe „ 235 fril, menjar, etc. En 2.ª especial, pts. 135 En 3.ª „ „ 68 justes viatge

Per inscriurese, a D. Antoni Sanxo, Curia Esglesiàstica, tots es dies feiners de 10 a 12 des matí.

I per més detalls, a sa Junta organitzadora que presideix, am dignitat i competència indisputables, el M. I. Sr. D. Martí Llobera, Canonge.

Ses desgracies de la mar

De res s'ha parlat més aqueys dies que des naufragi d'aquest buc fenomenal que li deyen *Titánic*. Una muntanya de gel, no molt enfora de ses costes de Terranova, va bastar per afonarlo.

Mr. Bride, segón telegrafista del *Titánic*, ha donat relació des naufragi, devant En Marconi, s'inventor de sa telegrafía sense fils, que's troba actualment a Nova York, dient:

La nit de sa catàstrofe no estava jo de servici; es dia l' havíem passat es primer telegrafista i jo arreglant una averia, que quedà illesa hores abans del sinistre.

Philips me maná que descansás una estona abans de rellevarlo. Sa nostra cambra tenia tres departaments: un per dormir, un p' els dinamos i s'altre per trebayar. Jo dormia i recort que'm vatx despertar i, escoltant per rutina professional, vatx sentir qu'En Philips estava comunicant ab s'estació de Cap Race. Pensant que's meu superior devia estar cansat, me vatx aixecar i anf a rellevarlo. No vatx sentir topada ni res anormal i me sorpragué es trobar es capitá qui deya: Hem topat ab un *iceberg*; vatx a examinar ses averies; preparauvos per demanar aussili; pero no vos mogueu que no hu diga. As cap de deu minuts tornà es capitá. An es pont s'hi sentia molt de truy; es nostros aparats seguien funcionant perfectament. Es capitá treguent es cap per sa porta mos va dir: «Feis senyal d'aussili». I s'en tornà.

—¿Quina senyal dare? —me va preguntar En Philips.

—L'internacional regular bastarà, vatx contestarli.

I En Philips va trametre ses lletres convencionals C. Q. D. Mentre manipulava brometjavem. Passats cinc minuts tornà es capitá Smith i preguntà:

—¿Que heu enviat?

—C. Q. D.

En Philips s'havia olvidat que aquesta petició d'aussili havia estada recentament substituïda per sa fórmula S. O. S. i el seu erro mos fe riure a tots tres.

Pronte, modificant sa senyal, estiguem en comunicació ab s'aparat des vapor *Francfort*. Indicarem sa nostra situació, dient que havíem topat ab un *iceberg* i demanarem aussili.

Els telegrafista des *Francfort* anà a avisar an es seu capitá i quant respondugu li manifestarem que l'*Titánic* s'enfonçava per sa proa.

Després mos respondrem del *Carpatheria* dientmos qu'es barco modifica va sa seva ruta i se dirigia a noltros. Mentre jo pujava per dirlo an es capitá Smith, sa cuberta estava plena de gent; no vatx sentir bregues; empero vatx sentir que deyen que n'hi havia hagues. Quant vatx tornar a la Cambra En Philips seguia donant indicacions complementaries an es *Carpatheria*. Quant tornava a donar conte de ses respostes an es capitá vatx veure que ses dones i es nins s'instalaven a ses llanxes de salvament.

Poc temps després entrava es capitá a dirnos que's dinamos se aturaven pronte de funcionar.

Trameterem aquest detail an es *Carpatheria* i vatx tornar a cuberta. Es barco s'enfonçava; reinava gran confusió. Philips an es seu lloc seguia trebavant.

Vatx devallar an es meu camarot pes salva-vides meu i es d'En Philips. Le hi vatx posar mentre ell seguia trametent telegrames i mitx rient me deya:

—Ves a veure si queden barques disponibles.

Vatx sortir i prop d'una xumenya hi havia una llanxa desmontable. Deu homes tractaven de tirarla a la mar. No sense enveja, vatx contemplar com s'allunyava sa darrera llanxa de salvament.

Es capitá entrà llavó a sa nostra cambra i mos digué:

—«Amics meus, heu cumplit perfectament es vostro dever. Poreu sortir d'aquí. Ha arribada s' hora de que cadaçú se cuide de sa seva vida».

Philips seguia encara telegrafiant deu, quinze minuts. L'aygo entrà an es nostre departament i varem haver de buidar.

A popa l'orquesta tocava una pessa de moda. Philips se'n anà allà on hi havia es músics; el vatx perdre de vista. Ab ajuda d'uns passatgers vatx poter botar a s'ayga sa llanxa desmontable i una onada mos tirà a tots p'enterra. A sa primera respiració me vatx trobar ja dins s'aygo en mitx de centenars d'homos que lluyaven per salvarse. Nedant me vatx allunyar lo més possible des barco que lentament s'enfonçava ab sa popa enllaire.

Estava tremolant de fret i me sentia enfonsar ja per falta de forces... unes quantes brassades lluny hi havia una barca, fent un esforç hi vatx arribar i me reculliren. Era sa llanxa desmontable i anava caramulla de naufracs.

An es nostre entorn i en tots direccions se veyen escenes terribles. Hi havia centenars d'homos qui nadaven i desapareixien devall aygo. No ls e podem socorrer perque a sa barca ja eren massa i semblava que anava a enfonsar-se.

Mentre ab sa vista cercavem lluny lluny sallum d'un barco, i un des naufracs preguntà: —«No creys que hauríem de resar? —L'home qui fe aquesta proposició va demanar an es demés quina era sa seva religió. Un digué Catòlic; s'altre, metodista; s'altre presbiteri. Empero varen convenir ab que es *Pare-nostro* era s'oració més apropiada i de més eficacia i el resarcir tots a la una j'amb e quina devoció! Sembla que l'cor havia pujat an es llavis. Oh amb-e quina devoció resavem!

Pocs moments després s'atansaren llums; jo ja no'm donava conte de res. Es *Carpatheria* mos va recuir.

Quant anava a pujar s'escala, vatx veure an es fons de sa barca un cadavr. Era En Philips. Degué morir de fret, de cansament o de asfixia.

A pes de brassos me conduïren a sa seva cambra de la qual no he sortit fins que som arribat a Nova York trebavant sempre, sense aturay.

Hi ha dues coses que no oblidare mai més, per anys que visca: sa música aquella que tocava s'orquesta del *Titánic* mentres jo surava demunt ses ones, gracies an es meu salva-vides i s'actitud serena i tranquila d'En Philips, quant seguia telegrafiant després d'haverli dit es capitá que havia arribada s' hora de que cadaçú miras per sa seva vida.

Secció local

Demà, an es Convent, se beneira solemnement una estatua de Sta. Catalina de Sena, feta a sa Casa Senabra de Barcelona. Predicarà el P. Redal, O. P.; i serán padrius un nin de D. Sebastià Rosselló i D.ª Elisabet Torrens i una nina de D. Juan Sart i D.ª Catalina Puigades.

Ses aigues hauran estades profitoses, gracies a Deu; es rovey que tant fastidiava es blat i civades ha perduda sa forsa. Diuen que mars ventós, abril plogós i matx homit, fa es pagés rich. Amén que sia així enguany.

En quant a mel·les, en general n'hi ha poques; ara garroves, Deu les mos conserv, que'n veuen moltes i donen gotx. D'aubercocs també se'n son aturats molts.